

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Éves előfizetés ..... 10 kor.
Féléves előfizetés ..... 5 kor.
Három hónapos előfizetés ..... 3 kor.
Három hónapos előfizetés ..... 3 kor.
Három hónapos előfizetés ..... 3 kor.
Egyes szám ára ..... 1 kor.

Politikai
napilap

Minden nap, a hó és a tél utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilgyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.
Előfizetők és hirdetésesek a kiadóhivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 191. szám.

Nagyvárad

Szerda 1916 aug. 23.

Elgyengültek az orosz támadások.

Orosz hadszíntér. Budapest augusztus 22. (Hivatalos.) Károly főherceg lovassági tábornok hadseregharcvonala. Zabie mellett Bistreenél és a Tatárszoros körletében az oroszok többszörös támadásait visszavertük. Kolomeától délnyugatra osztagaink sikeres ütközetekben 100 foglyot ejtettek és 2 géppuskát zsákmányoltak.

Hindenburg tábornagy hadseregharcvonala. A perepelniki és pieniaki szakaszon az ellenség Böhm-Ermolli vezérezredes hadserege ellen újra megkezdte támadásait. Eltekintve egy keskeny árokrésztől, amelyért még folyik a harc, az oroszok legsúlyosabb áldozatai ellenére összes állásainkat megtartottuk.

A sarny koveli vasut mentén és Smolari-nál az ellenség néhány előretolt árkat elvesztette, mely alkalommal 2 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Rudka-Bereviscénél az oroszok tegnap is a legnagyobb erőfeszítéseket fejtették ki, hogy a Stochod nyugati partjára tért nyerjenek. Kivétel nélkül visszavertük az ellenséget, amely mindenütt ezerszámra vesztette embereit és ezenkívül 2 tisztet, 270 főnyi legénységet s 4 gépfegyvert hagyott kesünkön. A bajor lovasszerekek között harcoló Ferencz József-esászárdragonosok ismét méltóknak mutatkoztak régi hírnevükre.

Olasz és délkeleti hadszíntér. Budapest, augusztus 22. (Hivatalos.) Jelentős esemény nem történt. Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

Bolgár offenzíva görög földön.

— Feketék a szaloniki fronton. —

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: Pazarov bolgár követ közölte Zaimis miniszterelnökkel, hogy a bolgár offenzíva görög földön levő több stratégiai pont megszállásával megkezdődött. Zaimis ezután megjelent a királynál s jelentést tett erről.

A bolgár vezérkar jelentése szerint az előnyomulás folyton tart Florinán túl is. A franciák gyarmati katonaságot vetettek harcba a bolgárok ellen.

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: A görögök Demir-Hisszart kiűritették s a bolgárok a Strumlea folyón átkeltek. Megütözköztek az angol lovassággal.

Szerres a bolgároké.

— Menekülnek a franciák. —

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) Szófiából jelentik: Ideérkezett hírek szerint a bolgárok benyomultak Szerresbe. A város védő francia csapatok Nigrita felé vonultak.

Oroszország keleten a döntést kieroszakolja.

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik: Keleten nagy események készülnek. A csapatszallítások irányából arra lehet következtetni, hogy a támadás Kovel ellen megy. Ugy látszik, hogy Oroszország ezuttal Keleten a döntést kieroszakolja.

Giolitti redivivus.

Budapest, aug. 22. (Saját tudósítónktól.) Lugánóból táviratozzák: A Popolo d'Italia-nak jelentik Rómából: Fluggi fürdőhelyen az idő szerint több előkelő olasz familia nyaral. Így a többiköt Brusati belügyminiszter. Orlando és a Beka d'Italia igazgatójának családja. Ezek az előkelőségek összejövetelét tartották, amelyeken Brusati generális rehabilitálásának és a háborút kezdettől ellenző Giolitti visszahívásának lehetőségeit beszéltek meg.

A nagy francia orelszövésemét kormányt buktat.

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Tekintettel arra, hogy a Briand kormány a kamarában megígérte annakidején, hogy a háboru szeptember elején, de mindenesetre szeptember közepén Franciaországra nézve győzelmesen fog bevégezni, Clemeneau figyelmezteti a kormányt, még négy hete van, hogy a németeket átkergesse a Rajnán.

Görög magyarizat Florináért.

Budapest, aug. 22. (Saját tudósítónktól.) Lugánóból jelentik: A lapoknak Athénből jelentik: A görög kormány permanens üléseket tart. Zaimis miniszterelnök a vezérkari főnökkel és helyettesével tanácskozott s aztán az angol követnek tett közléseket a bolgár invázió ellen tanúsított csekély görög ellentállás magyarizatiáról és felelősségéről.

A Deutschland Brémában.

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) A Newyork Herald párisi szerkesztősége Amsterdamból táviratot kapott, amely szerint a Deutschland már megérkezett Brémába.

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41. a legjobb
gibb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. Árjegyzék
kiváratra ingyen és bérmentve. Telefon szám 167-43.

A Royal-kávéház és Bazár épület bérlete.

Rendkívüli városi közgyűlés.

Néhány sürgős kérdésben tartott tegnap délután rendkívüli közgyűlést Nagyváradi város törvényhatósági bizottsága.

Különösen két előterjesztés keltett nagyobb vitát: a Royal-kávéház bérlete és a városi Bazár épületnek 12 évre való bérbeadása.

Dr. Czifra Kálmán főispán elnökölt. A törvényhatósági bizottság tagjai közül mintegy 50-60 vett részt a rendkívüli közgyűlésen.

A második Duna áthidalás.

Elsősorban Temesvár város átírata került előterjesztésre, a Duna második áthidalása folytán létesítendő balkáni vasúti forgalom emelése tárgyában.

A tanács a felirat pártolását javasolja, azzal, hogy a memorandumot átnyújtó küldetésben Nagyváradi is képviseltesse magát a küldetés megalkotásával a polgármestert bízzák meg.

A tanács javaslatát elfogadják.

A jégkár fedezése.

A tanács előterjesztést tett, hogy a július 12-iki jégvihar által okozott kár fedezésére 50000 K folyókölesont szavazzon meg a közgyűlés. A város 20 tonna ablaküveget rendelt a középületeken betört ablakok beüvegezésére. A beüvegezési munkák mintegy 6-7000 K igényelnek, a többi kárt a fedelekben okozta a jégvihar.

Balogh Döme kifogásolja, hogy a város a közönség részére is nem szarzott be ablaküveget s így a közönség ki volt szolgáltatva az üvegkereskedők uzsorájának.

Rimler Károly polgármester kijelenti, hogy a főmérnököt megbízták nagyobb mennyiségű üveg beszerzésére, de csak annyit kapott, amennyi a város részére volt szükséges.

Az 50000 korona folyókölesont meg szavazták.

A Royal-kávéház bérlete.

A tanács előterjesztésében részletezte a beadott ajánlatokat. A tanács Schwarz B. láné és Weisz Mór 25000 K ajánlatával szemben Hajós Samu 24000 K ajánlatának elfogadását ajánlja.

Rimler Károly bemutatja Sándor Ábrahám utólag beadott ajánlatát, aki 12 évre kéri a bérletet s az első 6 évben 26000 koronát, a második 6 évben pedig 30000 koronát fizet és a régi bérlő összes hátralékát is elvállalja. — A közgyűlés előtt Schwarz Béla és Weisz Mór új beadványt intéstek még a városhoz, hogy a régi hátralékokat is átvállalják. Továbbá Markovits Testvérek Schwarz B. láné és Weisz Mórnak összes költségeire garanciát vállaltak újabb beadványukban. — A polgármester indítványozta, hogy az ügyet adják vissza a tanácsnak s 14 napra új árlejtést hirdessenek.

Dr. Hoványi Gyula nem tartja méltónak a városhoz, hogy így licitáljon, gaszteljen. A város erkölcsi kötelessége, hogy tartsa be a pályázatot. Menjünk már egyszer az igaz utra.

Rimler Károly rámutat, hogy a bérlők 6 éves huza vonása miatt nem hosszabbították meg a szerződést. A várost az a nagy esél vezette, hogy a nagyon szükséges szomszédos házat megvegyék, de ez nem sikerült. Kéri halasztó indítványának elfogadását.

Dr. Hoványi Gyula elismeri, hogy a polgármester nem tehetett más javaslatot. A polgármester folytatni akarja a mulat, ő pedig szakítani akar a mulattal.

Sulyok István osztja Hoványi felszólalását. Még az anyagi előny sem biztos, de az erkölcsi többlet több. Ne halasszák el a kérdés elintézését.

Dr. Friedländer Samu azt veszi, hogy új árlejtés esetén a mai ajánlattevők nem lesznek obligóban. Ajánlja Schwarz B. és Weisz Mórnak Markovits által garantált ajánlatuknak elfogadását.

A közgyűlés többsége Schwarz B. láné ajánlatát fogadta el.

A Bazár bérletére.

A tanács előterjesztette a városi Bazár bérletére vonatkozó javaslatát, mely szerint a Bazár épületet 12 évre a M. Ált. Hitelbanknak adja ki a város.

Weiszlovits Gyula nem fogadja el a tanács javaslatát, mert a bér nagyon alacsony. Pedig 12 év alatt az ingatlanok értéke emelkedni fog. A régi bérlők és a város érdekei összhangba kell hozni. A Bazár, adó és illetékek nélkül 106,000 K bért ér és a tanács 43,000 K-val olcsóbban akarja kiadni. Mi joga fizessék a bérlők a valódi érték felett? Póldákat hoz fel. A M. Ált. Hitelbankra 14000 K bér esik, míg a Pesti M. Keresk. Bank szemben kisebb helyiségeért 22000 K-t fizet. Őrást emeli, hogy minden bizottsági tárgyalás nélkül, egyszeri felolvasás után a tanács javaslatát elfogadják. Indítványozza, hogy nyilvános árlejtést hirdessenek, vagy egy évig a jelenlegi bérlőknek a mostani bérért házikézelésben adják ki.

Rimler Károly visszapillantást vet arra az időre, mikor a város konzorciális alapon határozta el a Bazár értékesítését, a régi bérlőkre való tekintettel. Majd rámutat, hogy a Bazár adómentessége lejárt s így az utáni bérlőnek még 23138 K adót kell hozzászámítani, amit ezután a bérlők fizetnek. Ezenkívül a bérösszeg 4 évenként emelkedik 5 százalékkal. A tanács javaslatának elfogadását kéri.

Baróthy Pál a kijáráásokat helyteleníti s szokot a törvényhatóság is megbélyegzi. A kijáráásoknak a házikézeléssel lehet elejét venni, s a város objektumait kellőleg értékesíthetik. A Bazár csak idiglenes épületnek említi, ócska anyagból, hogy majd annak helyén átlatér lesz. Megfelelő kezelés és ellenőrzés mellett a házikézelés biztosítja az épület értékének fennmaradását. Nem egyet, de a város érdeke az irányadó. A M. Ált. Hitelbank szerződése nem biztosítja egyes régi bérlők jogait s a Bank érdekeivel szemben áll a város gazdasági érdeke. A tanács javaslatával szemben a házikézelést indítványozza.

Juricskay Barna ellentétes állásponton van a tanácsal szemben. A Bazár a város legértékesebb ingatlana s a mostan fizetett bérlet nem felel meg a viszonyoknak s a 12 éves új bérlet a város szabad rendelkezését korlátozná. A két legértékesebb helyiség bére igen csekély. Míg a többi bérlőknek bármikor egy éves felmondása van, a Hitelbanknak 12 évig nem lehet felmondani.

A házikézelés előnyeit fejtegeti s indítványozza, hogy a házikézelést mondják ki.

Schwarz Izider azt helyteleníti, hogy a Hitelbank egyes bérlőket kitehat a bérletből megváltás nélkül. Az első 10 évben nem volt konzorcium.

Kelen Béla szerint a Bazár bére most nem magas, de reális. Erkölcsi szempontból kell a városnak az uzsora ellen állást foglalnia. A mostani szerződésben 33 százalék béremelés van, ami tekiatélyos összeg. A Hitelbank 40-50 ezer koronás befektetést kíván tenni, ezért kell a 12 évi állandóság biztosítása. A házikézelés sok hátránnyal jár. A Hitelbank honitása mindenben felül áll. Egyes házakban 4-5 bolt üresen áll, mert nagyon magas a bér; ezzel a város is veszít, mert elcsúsz a városi adótól.

Dr. Olasz Béla a város erkölcsi nivója érdekében nem helyesli a házikézelést. Ha pályázatot írunk ki, lesznek pályázók, kufárok, akik a bérlő kiuzsorizására számítanak. A tanács javaslatát fogadja el.

Szabó Károly azt is előterjesztelnek tartja, hogy a Hitelbank egy kereskedőt és egy iparost kitez a Bazárból s ezek más helyen majd nem tudnak megélni. Házikézelésbe vegyék a bazárt, de jól kezeljék.

Weiszlovits Emil kijelenti, hogy ő nem akar a Bazárra pályázni. Az eddigi bérért nem adhatja a helyiségeket a város, mert a fönntartás ma drága. A vároznak egy éven belül jókarba kell hozni az épületet, ami ma 50-60 ezer koronába kerül. Egy évre ki serelje meg a város a házikézelést.

Dr. Friedländer Samu szerint azért kell a városnak a Bazár, hogy a kereskedők érdekében nivelálja a bérket. Ha egyszerre 33 százalékkal emelkedik a bér, ez nem rossz gazdálkodás. A halasztásra nincs ok. A Hitelbank biztos fizető. A házikézelés csak egyénileg jó. Egészben elfogadja a tanács javaslatát.

Baróthy Pál a szerződés egyes hátrányos pontjait mutatja ki. A város a régi bérlőkkel az eddigi alapon kössön meg a szerződést, az újakkal pedig, köztük a Hitelbankkal, a mai viszonyoknak megfelelő bérösszegért adja ki a helyiségeket. Vegyék az épületet házikézelésbe, ez nem nehéz, ellátja egy kisebb tisztviselő. Önmagával és közönséggel vette Juricskay felszólalását a házikézelés érdekében. Az az egy indok, hogy 12 évig nem gondolhatnak a Bazár lebontására, pedig a város szívében egy ócska anyagból épült rozoga egyemeletes épület káros, — elég, hogy a 12 éves szerződést ne fogadjuk el.

Dr. Hoványi Gyula szavazatát indokolja. Ma ne döntsünk, hanem egy két évre hosszabbítsuk meg a mostani bérletet a jelenlegi bérlőkkel. Indítványozza, hogy adják vissza az ügyet ilyen értelemben való eljárás végéig a tanácsnak s a mai nagy vitából szűrjék le a hasznot.

Dr. Thury László felvilágosításai után a tanács javaslatát fogadták el.

Ezután a közlélmzés előjaira felvett 800000 korona folyószámla kölesont meg hosszabbították a Nagyváradi Takarékpénztárnál, a bankrótán felül fizetendő 7/8% kamattal.

Elhatározta a közgyűlés, hogy Duna-konferenciára a város képviselőiben Rimler Károly polgármestert, Samassaaka Ernőt, Tabéry Ármát és Köszeghy József főmérnököt küldi ki.

Ezzel a rendkívüli közgyűlés este fél 8 órakor véget ért.

Legujabb berendezésű **kelmefestő, vegytisztító és gőzmosógár.** Vállal minden e szakmábavágó munkát elsőrendű kivitelben. Gyors munka pontos kiszolgálás.

Postal megbízások soron kívül eszközöltetnek!

Gyári telefonszám 34.

Felvételi üzlet: 14-69.

Szives megbízást kér:

HALTENBERGER VILMOS

A háboru vége felé közeledik.

A bécsi amerikai nagykövet nyilatkozata.

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: M. Banfield, a bécsi amerikai nagykövet kijelentette *Ischiben a Neue Freie Presse tudósítójának, hogy a háboru elérte kulmináció-pontját s aligha fokozható tovább. Belátható időn belül lélekzetvételre szünetnek kell beállni, amelyet az összes államokban erősödő békés tényezők arra fognak felhasználni, hogy a békét megkössék. Józan megítélés szerint a háboru nem nagyon hosszú időben vége felé közeledik.*

Románia vár a jövő tavaszig.

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) Bécsből táviratozák: Apponyi Albert az újságíróknak ezt a kijelentést tette:

— Nem autentikus faktor közölte velem, de nyugodt lelkiismerettel közölhetem, hogy a román helyzet határozottan javult.

Szófiából jelentik: Radoszlavov miniszterelnök egy lap tudósítónak így nyilatkozott:

— Viszonyunk Romániával nemcsak korrekt és loyális, hanem sokkal több: nyugodt és biztos. Romániát sohasem akarjuk provokálni, katonai rendszabályaink Oroszország ellen irányulnak. Nem tudhatjuk az orosz diplomáciának sikerül-e átvonulást kieszközölni Románián át ellenünk.

Bukarestből jelentik: A Steagul szerint a legközelebbi két hét kritikus lesz mind a háborus párti mind pedig a békepárt számára. Ha ez idő alatt nem történik döntés, akkor Románia beavatkozása csak a jövő év tavaszán várható, mert Románia nincs fölkészülve téli hadjáratra.

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) A Secolo Bukarestből jelenti: A romániai helyzet végsőkig feszült. Minden előkészületet megtettek aminek megelőznie kell Romániának a háboruba való beavatkozását.

A Steagul jelenti: Orosz csapatok Romából partközvetlen gyalogkorlatokat végeztek Isaccoában. Ezt a kikötőt ugyanis azért építették, hogy az oroszok átvonulását a Dobruzsán keresztül megkönnyítsék.

Ruszkij új offenzívája.

Genf, augusztus 22. A Temps-nek jelenti Pétervárról: Az orosz fronton mutatkozó ideiglenes nyugalom Ruszkij kivonásával függ össze. Az orosz vezérkar általános offenzívát tervez Rigától a Kárpátokig, de megvárja, a míg Ruszkij, a kinek egészen más a taktikája, mint elődjének, új utasításokat ad tisztjeinek.

Bernből jelentik: A Gaulois katonai katonai kritikusa írja: A szövetségesek offenzívája egyre jobban fejlődik ugyan, de még az a gondolat is botorság, hogy közel van a megoldás. Ha csak egészen előre nem látott események nem következnek be, nem érhetnek el többet az oroszok legnagyobb erőfeszítésükkel sem, mint hogy az 1915-ben elvesztett stratégiai pontok egy részét visszaszerzik. Ennek a feladatnak az elérésére azonban hat hétnél nem áll rendelkezésükre több idő.

Akkor beállnak az eszések és a hadműveleteknek pihenniük kell, úgy, hogy a háboru befejezése a jövő tavasz előtt nem várható.

Robbanás egy angol municiógyárban.

Budapest, augusztus 22. (Saját tudósítónktól.) Londoni hivatalos jelentés: Ma délután a yorkshirei municiógyárban robbanás történt. Részletek hiányzanak. Emberéletben súlyos károk estek.

Enyhült a román krízis.

Verciorován át Bukarestből érkező utasok beszélnek, hogy az általános helyzet Romániában a komoly meggondoltság stádiumába jutott. Habár a ruszofileknek a dudestii robbanással kapcsolatban kifejtett uszításától és háborus lármájától visszhangzanak a román főváros utcái, meg lehet állapítani, hogy a jól informált politikai körök a krízis erős és határozott enyhülését konstatálják. Ferdinánd király az utolsó napokban hosszabb megbeszélést folytatott a román politika számos kitűnőségével és két ízben is fogadta a központi hatalmak követeit. A megfenekest orosz offenzíva, továbbá a magyar politikai pártok egyöntetű s adresszív állásfoglalása, de különösen Tisza István grófnak minapi energikus beadványa minden román pártra intő hatással volt s ennek következtében a háborus láz meg-nyhült. Pozitív értesüléseim is vannak arról, hogy a román haderő vezetői határozottan ellenzik a beavatkozást és ez a körülmény meggondolt, óvatos politikát parancsol Bratianura.

Guillemont falut tartják a németek.

Berlin, aug. 22. A nagyfőhadiszá-
lás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A Sommetól északra a harcok ismét nagyobb terjedelmet öltöttek. Thiepval és Pozières közt előrehajló vonalunk ellen intézett több angol támadást visszavertünk. Állásunk egy kiszögellő részét elvesztettük.

Pozierestől északra és a Foureaux erdő mellett ellenséges rohamoszlopok tűzünkben összeomlottak. Elkieseredett harcok fejlődtek ki Guillemont faluért, amelybe az ellenség átmenetileg behatolt. A Vilmos császárról elnevezett württembergi gyalogezred az összes támadásokat győzelmesen visszaverte, és a falut szilárdan birtokában tartja.

A franciáknak Maupas és Clairay közt végrehajtott többrendbeli részletvállalkozásai sikertelenek voltak.

A Sommetól délre újonnan harcra vett francia erők támadtak az Estrées-Soyecourt-i szakaszon. Elvesztett árkokat ellenlökéssel ismét visszaszerztünk. Egy tiszt és 80 főnyi légénység fogolyként maradt kezünkön.

Erőtlen orosz támadások.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg vezértábornok harcvonala. A Stechod mentén az oroszok folytatták makkas támadásukat a Rudke Scervics vidékén.

Bajor lovaság osztrák-magyar drago-nyosokkal az ellenségeket legnagyobb veszteségei mellett mindenkor visszaverte. 2 tisztet 270 főnyi légénységet elfogtak és 4 géppuskát zsákmányoltak.

A Smolarinál levő ellenséges előőrsök ellen végrehajtott vállalkozásokban 50 foglyot és 2 géppuskát szerztünk. A Luh és Graberke szakaszon és tovább délre az oroszok támadásai általában márzáródóüzükben összeomlottak.

Dienlaci és Zvirin mellett az ellenség kis árokrezekbe nyomult. Zvirinél eddig még nem vertük ki.

Károly főherceg lovasági tábornok hadesportja. A Stepanky és Kréta magaslaton levő új állásaink ellen a Sarny-Ceremos két oldalán intézett ismételt támadások teljesen meggyúsultak.

A Strumán tul.

Balkáni hadszíntér.

A Malkanizze-Planinán levő összes szerb állásokat elfoglaltuk. Támadásunk tovább halad. Az ellentámadásra előnyomuló ellenséget a Cemák-Jery mentén és a Mogléna-területen több ízben véresen visszavertük. A Butkovo és Thaine tó között a francia haderőket a Strumán tul vetettük vissza. Tovább keletre elfoglaltuk a Sjemnica-Planina hegygerincet. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A hadsereg új címere.

A közös hadügyminiszterium 1916 aug. 16-án kelt 18632. számú rendeletével szabályozta az új címereknek és zászlóknak a közös hadseregben való alkalmazási módját is. A kibocsátott rendelet intézkedései a következők:

A közös hadseregnél általában csak a kis- és középcímer alkalmazandók. Vagyis az egymás mellett levő osztrák és magyar címer, a melyet a Habsburg címerpajza köt össze. A közös intézmények megjelölésére szánt új kis címer a parancsnokságok és katonai hatóságok írásbeli szolgálati ügyeiben használatos mindenféle nyomtatványon alkalmazandó. Az eddig használatos kőfejtési helyett ezentúl ez lesz a címer, a melyet az összes hivatalos kiadványokon és hivatali pecsételen is alkalmazni kell. A dombornyomású levélzárójegyek ezentúl csak fehér vagy piros színben készíthetők.

A közös hadsereg mindennemű épületének megjelölésére ezentúl a bejáró felett vagy mellett el kell helyezni a kis címert (az egymás mellett álló magyar és osztrák címert, a melyet az uralkodóház kis címerpajza köt össze). A címer mellett a hadsereg szolgálati nyelvén az épület rendeltetése is megjelölendő. A magyar szent korona országában a közös hadsereg által használt, de nem a hadsereg tulajdonában lévő épületeken a felirat a szolgálati nyelven kívül az állam nyelvén is alkalmazandó.

A közös hadsereg épületein eddig elhelyezett címerek az új kis, vagy közép-címerrel helyettesítendők. A régi címer eltávolításától csak akkor lehet eltérni, ha történelmi épületről van szó. Hogy ilyen esetről van szó, azt a hadügyminiszterium dönti el.

Az új zászló alkalmazása.

Az a jog, a mely eddig csak várakat illetett meg, hogy külön lobogót használhattak, ezentúl egyes a hadügyminiszterium által megjelölendő helyiségekre is ki fog terjedni. Ezek a zászlók épp olyanok lesznek, mint a hadsereg zászlói, de mindkét oldalán el kell helyezni az új kis címet. Az új lobogók kitűzése katonai fennsőbbi és tisztviselők között történik.

Ünnepi alkalmakkor a hadsereg zászlójához hasonlatos, lángnyelvekkel szegélyezett fehér zászló használandó, a melynek mindkét oldalán az új kis címet kell alkalmazni.

A honvédhadapród iskola visszaköltözött Nagyváradra.

— Új tanári kar, 400 növendékkel. —

Amint a hadikórház céljaira rekvirálták a honvédhadapródiskola impozáns épületét, a tanári kar a növendékekkel Pécsre költözött. Csak területileg volt Pécsen a nagyváradi honvédhadapródiskola, mert másképp külön szervezettel külön tanították a háborús művészetre növendékeit.

Most visszajönnek a fiúk Nagyváradra. Csak a fiúk. A régi tanári karból alig egy kető. Már megkezdtek a hatalmas kert virágainak gondozását, a sétányok rendbehozását s az épület tartozásait, amelyre nagy szükség van. Hogy mit jelent az: hadikórház, mutatja, hogy közel százezer katonába kerül a hadapródiskola kitartozása s rendbehozatala. A baj az, hogy kevés a munkás, de arra annak, hogy a lábadozó osztag is ad elegendő katonát, a fogolytábor is. Most a várost sürgetik, hogy segítsen munkásról kirendelésével, ami nagyon problematikus, mert nincs. No, de lassan mégis csak elkészül a munka.

A rendeltetésének visszadott honvédhadapródiskola parancsnoka felsőszoponi Tóth Sándor alezredes. Középtermetű, nagyszerű katoná, tartása fiatalos, feszes, emellett könnyed, elegáns. Arcán mély komolyság, szeméi lélekbenzők. Ezek a szemek nyolc hónapig látták a háborús iszonyait, rettenthetlenül néztek bele a háborús művészet véres alakulásaiba s megrendítetten fordultak el a csatatér szörnyű változásaitól, mikor már megsebesült az alezredes. Így került Nagyváradra, sok értékes és hasznosítható tapasztalattal, amelynek ezer és ezer katonanövendék veszi majd hasznát a haza javára.

De nemcsak ő, majdnem az egész tanári kar, mely új, szabálytalan, betegesen került el a harcok színteréről, ahol hosszú időt töltöt-

tek s a katonai mechanizmusban a jövő kiképzésének nagy feladatát vállalták magukra. Husz tanár, egy orvos s egy lelkész, ezek jönnek ide s mintegy 400 növendék. A régi két évfolyam s egy új évfolyam, amelyet új felvétellel töltnek be. A felvétel szeptember 16-20 közt lesz, az iskola megnyitása októberben a szokásos ünnepségekkel. Az új évfolyamra sok a pályázó, mintegy 800 s összesen alig 100-at vehet fel az iskola. Először családok s a középosztály adják ide gyermekeiket s a Tiszántúl felhívása, hogy a magyar középosztály katonai pályára adja gyermekeit, ilyen eredménnyel járt.

Az iskola parancsnoka különben nagyváradi előkelő nagykereskedő család sarja, amely a társadalmi életben is nagy szerepet játszott. Egy zászlóalparancsnok nincs kinevezve, mert a kinevezett időközben más helyre tették át.

A tanári karból sok ismerős hiányzik, köztük a nekünk kedves Bozóky Gyula őrnagy is. Legtöbben a harcok után vannak. Az új tanári kar így alakult össze:

A gazdasági hivatal főnöke: Szücs Géza őrnagy. Tanárok:

Molnár László főhadnagy, segédtest: Hadseregszervezés, katonai ügyvitel.

Szücs Géza őrnagy: Katonai közigazgatás.

Sztankóczy Géza százados: Ábrázoló mértan, szabadkézi rajz.

Vámos Gyula százados: Történelem, hadtörténelem.

Szászajtai Bartha László dr. százados: Gyakorlati szabályzat, szolgálati szabályzat, lőutastás, harcászati. (Századparancsnok.)

Kathó Béla százados: Ugyanezt adja elő (Századparancsnok.)

Vermes Béla százados: Fizika és vegytan.

Lendvay Károly százados: Fegyvertan, utászatan és tereptan.

Schmausz Endre százados: Magyar és német nyelv.

Brunner Mihály százados: Mennyiségtan, fizika.

Kis és nagysehegyesi Thold Dezső százados: Ugyanezt adja elő, mint Bartha László százados. (Századparancsnok.)

Székely Ákos százados: Mennyiségtan. Tömősváry Tivadar dr. tart. főhadnagy gazd. tiszt: Jogismeretek.

Polifka Károly dr. tart. hadnagy: Természettudomány, földrajz.

Solger Miksa szolgálaton kívüli hadnagy: Német és francia nyelv.

Kezary Gyula dr. honvédtiszt: Valóságos, magyar nyelv.

Takáts Zoltán dr. törzsorvos: Egészségtani ismeretek (Kórházparancsnok, orvos-főnök).

Orbán Sándor fővivőmester: Torna, vívás, sport.

Nem kell mondanunk, hogy a honvédhadapródiskolának Nagyváradra való visszahelyezése mily őszinte örömet s várakozást kelt mindenütt. Nagy nyarassága a város társadalmi életének, hogy idejön husz egy-néhány művelt katona tanár s az a sok sok kedves katonanövendék, akik annyira hiányoznak a háború folyamata alatt nem csak az utcákon, hanem a családokban is.

Drágán sütnék a pékek.

Intézkedni fog a rendőrség.

A háború tolymáján minduntalan panaszkodik a közönség, hogy a pékek rettentően felemelték a kenyérsütés árát. Az áremelés nem áll arányban a tüzelőanyag drágulásával. A pékek mindezekig úgy erőfolták fel az árakat, ahogyan nekik tetszett, a közönség teljesen ki volt téve önkényeskedésüknek.

A panaszok egyre sürűbbek lettek s igen sokszor a rendőrség védelmét kérték a veszedelmesen növekvő árdrágítással szemben. A panaszok mindezekig süket fülekre találtak, míg végre a rendőrség egyik humánus gondolkodású tisztviselője, Vadász József arra határozta el magát, hogy a főkapitány közbelépését kéri ki a bajok orvoslására. — Előterjesztést adott be Gerő Ármán főkapitányhoz, amelyben részletesen foglalkozik a kérdéssel és megteszi észrevételeit arra nézve, hogy oldassék meg a sütés kérdése.

Elmondja előterjesztésében, hogy a pékek, valószínűleg közös megállapodás folytán 60-80 fillérré emelték egy kenyér megsütésének a díját, holott a békében ez csak 8-12 fillérbe került. Ez a munkadíj nem arányos a tüzelőanyag, a fa drágulásával, mert a fa csupán 40 százalékkal drágult, ezzel szemben a kenyérsütés ára 300-400 százalékkal emelkedett. Javasolja, hogy a rendőrség olyan munkadíjat szabjon meg, amely a közönségre nézve kedvezőbb lesz, azonban a pékekre nézve is arányosan méltányosabb lesz. És pedig az 5 kilogrammon aluli kenyér megsütésének díja 30 fillér, az 5 kilogrammon felüli pedig 40 fillér legyen.

A főkapitány valószínűleg elfogadja az őrvós előterjesztést s így rövidesen el fognak némulni a panaszok.

Szeretettel adományokat kér a Hadsegélyző Hivatal átvételei különítménye, IV., Váci-utca 38. szám.

A fűrdővasutak mizériái.

Tolongság a pénztárnál. — Kérés a vasuti kocsi. — Adjának kimenetijegyeket a városban is

Felkértek bennünket, hívjuk fel az illetékes vasuti hatóságok figyelmét azokra a tűrhetetlen állapotokra, melyek a fűrdővasutakra szóló jegyek kiadása körül és a fűrdővasutakon uralkodnak.

A két fűrdő látogatottsága rendkívül feljendült az idén, de az odautazás annyi kellemetlenséggel van egybekötve, mintha a vasut egyenesen el akarná venni a közönség kedvét a fűrdőbe utazástól. Minden nap több száz, vasárnapokon több ezer utas megy ki a fűrdőbe s ezeknek a nagy állomása is, Velencén is csak egy jegypénztár adja ki a jegyet.

Hogy a pénztáraknál mi csoda tolongás van, azt leírni, elképzelni nem lehet. Életveszélyes kísérlet a pénztárhoz jutni. Mire aztán a jegyet sok taszigálás, izsadság, ruhafozolás, tyukszemtiprás után megkapta az utas, a vasutakon nincs hely, mert kevés a kocsi. Egy-egy szakaszban, ahol 8 emberre van hely, 12-en ülnek és 8-an állnak, vagyis buszan szoronganak.

Sokan egyszerűsítének a dolgon: jegy nélkül szállanak fel s mikor jön a kalauz, inkább leszurják a menetdíj kétszeresét. Igen ám, de ennek ellenében számtalan esetben jegyet egyáltalán nem kaptak. Hogy a kétszeresen kifizetett menetdíjjal mi történik azt senki sem tudja. Mikor a fűrdőből visszautazásra kerül a sor, az egy kisebbfajta doberdói rohammal hasonlítható össze. Persze, megint nincs elég kocsi, de van helyette tolongás, taszigálás, nem egyszer tettlegesség, míg végre megint 20 ember belezsufoltatik egy szakaszba. Sok embernek végleg elmegy a kedve az ilyen fűrdői utazástól.

Pedig a segítség nem nehéz: több kocsit tessék járatai, akármilyet, csak személyszállításra való alkalmatosság legyen. Még egyszerűbb volna a menetjegyek kiadásán könnyíteni. Tessék kiadni *fűzetes menetjegyeket*, úgy, a mint a fővárossal szomszédos nyaralókra kiadnak. Nagy könnyebbség volna, ha a városi menetjegyiroda és még azonfelül néhány jobb tőzsdé is árusíthatna fűrdői vasuti jegyeket. Ha Kiss Dávidnál Budapestig válthatók jegyet, nincs értelme, miért ne válthatnék a Páspók- vagy Félix-fűrdőbe is. A fűrdőjegyekre ugyanezt a kedvezményt megkaphatná minden városrészben még két-három dohánytőzsdés, néhány egyesület, mint a Keth. Kör, a Népszövetség, a Kaszinó, Ipartestület, Kereskedelmi Kamara.

Vállalná mind igen saivesen. Gondoskodást kérünk arról, hogy menettérti jegyek állandóan kaphatók legyenek a gyermekek részére is legyenek menettérti jegyek.

Érdemes volna a villamos vasuton is kombinált jegyeket kiadni, a melyek a villamosra és a fűrdővasutra együtt érvényesek. Mindez sok munkát levonna a különben is túlterhelt vasuti pénztári személyzetről, rengeteg kellemetlenségtől és kártól óvná meg a közönséget és a mi színtén közérdek: emelné a két fűrdő forgalmát.

Nem kell hozzá más, csak egy kis jó-

akarát. Jó része (jegykiadás egyes tőzsdékben) már most, máról holnapra megvalósítható, a többitől pedig jövőre gondoskodni lehet.

Ajánljuk a felvetett gondolatokat az illetékes tényezők figyelmébe azzal, hogy ennyi reform mellett esetleg érdemes lesz a fűrdővasuti személyzet közül egyeseket a közönséggel szemben kevésbé pokrócmóddra kitüntetni.

A Károlyi-féle amerikai pénz.

Apponyiéknek nem kell pártkassza.

Pár napja meglehetősen zajt ütött a magyar politika berkeiben annak a pénznek az ügye, a melyet Károlyi Mihály gróf és társai amerikai körutjukon annak idején a függetlenségi agitáció céljaira az amerikai magyaroktól gyűjtöttek. Aktuálisá lett az ügy akkor, a mikor a függetlenségi és 48-as pártból Károlyiék kiváltak; fölvetették u. i. a kérdést, hogy kit illet a pénz: az anyapártot-e, vagy a kivált Károlyi pártot? Lehett róla beszélni mindkét fél javára, mert igaz ugyan, hogy a pénzt Károlyi és néhány barátja gyűjtötték, de az is áll, hogy az amerikai körut idején Károlyi volt az egyesült függetlenségi párt elnöke s a pénzt a párt céljaira gyűjtötték. A legérdekesebb a dologban az, hogy a pénz ma is külföldön van őrizet alatt, de hogy hol, azt Károlyi és néhány bizalmasa kívül senki sem tudja.

Az amerikai pénz ügyében most nyilvánosságra jutott a 8 órai Ujság révén két nyilatkozat. Egyik az Apponyi.

Apponyi azt mondta, hogy ha az Amerikában gyűjtött pénz sorsáról hivatalosan is szó lesz a párt előtt, ki fogja jelenteni, hogy a Károlyi által őrzött összegre sem egészben, sem részben nem tart igényt, mert neki **nincs szüksége semmi-féle pártkasszára.**

A függetlenségi pártok legkivált, de általában az ellenzéki pártok évtizedeken keresztül mindig és alhatatosan parhorreszkáltak a pártkassza-intézményt, önmagával jutna hát ellentétbe az egyesült függetlenségi és 48-as párt, ha választási célokra pénzeket halmozna föl. Erkölcsileg ezt egyenesen megengedhetlennek tartja Apponyi — a saját pártját illetőleg.

Nyilatkozott Hédervári Lehel országgyűlési képviselő is, a ki az amerikai uton, mint Károlyi munkatársa résztvevő, ő kezelte a befolyt pénzeket, nyugtákat adott róluk, s így nyilván az ő kezén keresztül jutottak el a bankba. Hédervári képviselő az ügyre vonatkozólag következőleg nyilatkozott:

Amerikában nem a párt megbízásából jártunk, sem pártkasszából, sem elnöki megbízásból nem indult ki az ügy, amely tisztán és egyedül Károlyi Mihálynak legszemélyesebb természetű akciója volt.

— Amerikába megérkezvén, már első értekezletünkön kijelentette Károlyi, hogy csak abban az esetben tartja meg a körutat, ha az adott pénzekről senkinek elszámolással nem tartozik és hogyha az, mint Károlyi alap kezelték. A newyorki magyar liga az

első gyűjtést azzal adta Károlyi kezébe, hogy azt Károlyi mint a választójogi propaganda és az új Magyarország demokratikus kiépítésére szolgáló alapot saját belátása szerint használhassa föl.

— A pénzről, gyűjtésről könyveket vezettem, Károlyi utasítására az alapot szakszerűsítve, Amerika egyik legnagyobb bankjában helyeztem el, a pénzt Károlyi nevére tettem be.

— Ezt az ügyet sohase kezelték mint pártügyet. Mi, akik Károlyit kikisértük, nem voltunk se bizottság, sem valamely szervezéssel döntő formáció. Egynémelyikünk az amerikai propagandában való részvételét nagyon drágán fizette meg, Buza Barna, szegény, például még most is francia fogságban sínylődik.

— Hogy hol van a pénz, erre vonatkozólag csak azt jegyzem meg, hogy az bizonyos helyen van és, hogy Károlyi előrelátása révén a dollár és a korona közötti különbség a gyűjtés különben is tekintélyes összegét negyven százalékkal gazdagította.

Kurländer Jenő bünygyének főtárgyalása.

A királyi törvényszék gyorsított ügyekben ítélkező ötös tanácsa Ember Géza elnöklésével tegnap kezdte meg Kurländer Jenő nagykereskedő hadseregszállítási bünygyének főtárgyalását.

A tanács tagjai Gyenge Béla, Keresztény József, Nagy Béla és Vajnovszky Vince. Jegyző Mezey Ákos. A vádhatóságot dr Thury Eadre kir. ügyész képviseli. Védők: dr Medvigy Gábor és dr Barna Miklós.

Ember Géza jelenti, hogy Kurländer Jenő az 1915 évi XIX. t. c. 8. § ába ütköző két rendbeli s ugyane törvénycikk 1. szakaszába ütköző hadviselés érdekei ellen elkövetett büntetttel van vádolva.

Az elnök ezután kikérdezi a vádlottat személyi viszonyaira.

Kurländer Jenő 1878. december 13-án született Szatmárnémetiben, kereskedő, vagyona 80-90.000 korona. 4 reáliskolát és 3 alsófokú kereskedelmi végzett, magyarul, németül beszél, büntetve nem volt.

Majd a tanukat hívja fel jelentkezésre az elnök. Megidézettek a következő tanuk: Menkes Lipót élelmiszeri főfőnök, Einhorn Samu, Ceillag Samu, Zöld Márton, Spitzer Márton, dr Krüger Aladár főhadnagy, Tar Ferenc, Dónes Lajos tizedes, lovag Bialoszkurszky detektív csoportvezetőket. Szakértők: Walzer Lénárd főhadnagy, Szemes Ferenc dr cégvezető. Ellenőrző szakértő Günsberger Jenő kereskedő. A katonai parancsnokságot dr Blum Gyula képviseli. Több tanu nem jelent meg. Az elnök indítványt kér a tárgyalás megtartására.

Dr Thury Eadre ügyész a megidézett tanuk kihallgatásához ragaszkodik s intézkedést kért, hogy a nagyváradi tanuk megjelenésre a rendőrség által utasíttassanak. Egyébként a tárgyalás megtartását nem ellenzi, mert a meg nem jelent tanuk előállíthatók.

Dr Medvigy Gábor annak megállapítását kérte, hogy Walzer főhadnagy a per-

ben eddig mily minőségben szerepel. Szakértőtől alkalmazták e s ki részéről?

Az elnök: Még csak a tárgyalás megtartásáról van szó.

Dr Medvigy Gábor: Akkor előlök. De kérem annak a megállapítását is, hogy lovag Bialoszkurszky ur tanúként szerepel e a pörben?

A bíróság visszavonult s felőrai tanácskozás után elrendelte egyes meg nem jelent katonáinak megidőzését. Közben jelentették, hogy Dénes Lajos tizedes megérkezett és utban van a törvényszék fele.

Dr Thury Endre kir. ügyész indítványára ezután a zárt tárgyalást rendelték el.

A tárgyalás néhány napig fog tartani.

Szerbia jövője.

Svájceban megjelent s a svájci kolónián mostau kézzel-kézre jár egy broszúra. A szerzője Mil. Sztojinovic; a címe Nasa bu duenoszt (Jövők).

A röpirat első fejezetében szembeszáll a kétkedőkkel, kik azt mondják, hogy a szerb nép oly rettenetes veszteséget szenvedett e háboru és előzményei során, hogy hiru dolog egyáltalán jövőről beszélni. Ebből csak annak kell következnie szerinte, hogy annál erősebben kell jelentkeznie a megmaradottakban a szerb tragédia tudatának és az ebből kifolyó kötelességérzetnek. Az egyesek eltűnnek, de a nemzetek megmaradnak és sok szenvedés és sok tévelygés után mégis a helyes utra kell térniük.

A szerző szerint a nemzeti életet teljesen új alapokra kell fektetni és teljesen új embereknek kell jönniük. Szerinte nem szabad sokáig időzni annak kérdése mellett, hogy a szerb nép és a szerb kormány okozója volt e és megakadályozója lehetett volna e a háborunak. A kis népek nem voltak és nem is lehettek okozók: ők csak belesodródtak a nagyhatalmak közötti összeütközésbe. Semmiféle szerb politika nem változtatható azon, hogy Konstantinápolyba Szerbián keresztül vezet az út.

Minden szerb egyetért abban, hogy meg kell teremteni a délszláv államot. Azonban ezt mindaddig félszeg idealistakra bízta, akik metafizikai alapokat kerestek — délszláv művészetet, délszláv vallást, délszláv divatot, de nem törődtek a leglényesebbel, azzal, hogy megteremtsek a délszláv demokráciát.

Albániai kálváriajárásunk megmutatta a szerb nép nagyságát, de egyben megmutatta állami szervezetünk és szerveinek elképzeltetlen alacsonyrendűségét. A balkáni háboru győzelmi mámore nem, mint kellett volna, társadalmi újjászervezésnek, hanem féktelen önzésnek, üzérkedésnek nyitotta meg az útját. Ugy látszott mintha a szerb nemzeti kötelesség a hivatalnoki és állami szállítói korrupcióban való részvétel lett volna. Amíg egyesek és egyes csoportok hihetetlen vagyonekat harácsolnak össze, addig a nép papirosegyenlőség külszine alatt egyra szegényedett és valóságos helotásorsra jutott. A pártélet a zsiros állásokért és szállításokért való marakodásban merült ki.

A párttagsági jegy mintegy részjegy volt minden jogtalan haszonra és ez teljesen elnyomta a szó igaz értelmében való pártküzdelmeket. Ahelyett, hogy előrehaladtunk volna, egyre hátrább mentünk; azonban, amíg a felső rétegeket át meg áthatotta a romlás, a nép, az alsó rétegek lelke tiszta maradt.

A szerb radikalizmus, mely eleinte, a török uralom alól való felszabadulás után, őszinte volt, a kormányrudra kerülve, sötét reakcióvá vált. A programból csak az emléke maradt meg és a radikalizusból, kiket

a szerbek „sans-culottes“ névvel illettek, spekulánsok lettek, akik nem is beszéltek szívesen róla.

Kumanovo és Bregolnica után nagyobb Szerbiát kaptunk, testvéreink hön áhitott felszabadítása jegyében. Azonban az új területek lakói oly rezsimet kaptak, melyet mindennek tekinthettek, csak a váró szabadság uralmának nem. Az új szerbek egyenlőség helyett rendőrruralmat kaptak és egykori fogházfelügyelők a legmagasabb állásokba jutottak az új területen, ahol teljes gőzzel folyt a nép kifosztása.

A röpiratot Franciorsországban betiltották. Természetes, hogy ez a röpirat érdekességét csak fokozza.

Véres verekedés Beznyén.

A biharmegyei Beznye faluban még mindig vannak harcias természetű emberek, akiknek nem is kell a harcterre menni, itthon is tudnak egy kis háboruságot csinálni.

Tegnapelőtt három beznyei földműves összeült a falu kis kocsmájában. Üldögéltek egy darabig, közben idogáltak. Muszka Pável volt a vendéglátó gárdi s pálinkát rendelt magának, meg két derék vendégnek Domokos Tógyernek és Gyermán Mitrunak. A pálinka büze alaposan felhevítette a három vigadó atyafit, mert a esendes nőtázból lassankint élénkebb veszekedés majd irtózatosszerűség támadt. A mérges vitának az lett a vége, hogy az egyik elázott vendég, Gyermán Mitru kéat ragadott és neki esett két cimborájának. A dühöngő emberrel szemben Muszka Pável és Domokos Tógyer nem tudtak védekezni és Gyermán Mitru kése először a Muszka gyomrát járta át, aztán irtózatosszerű dühében Domokosnak támadt és a combjátá döfte kését.

Csak nagynehezen tudták megfektetni a dühöngő embert. Adták a esendőségnek, két megkéselt társát pedig beszállították Nagyváradra a biharmegyei közkórházba. Mindakettőnek sérülése életveszélyes, mert az egyik a combszúrás következtében sok vért vesztett, a másiknak pedig a belső rérezeit alaposan észemarcangolta a vérengző ember kése.

A két sérültet Molnár István rendőrtisztviselő hallgatta ki.

A lengyel kérdés a Házban.

Budapesti tudósítónk telefonálja: A képviselőház mai ülését fél tizenegykor nyitotta meg Beóthy Pál elnök. Az iratok felolvasása után áttért a Ház a jövedelmi adó részleges életbeléptetéséről szóló törvényjavaslat folytatolagos tárgyalására. Madarassy Beck Gyula, Bernáth Béla, Csermák Ernő felszólalása után Teleszky János pénzügyminiszter elfogadja Antal Géza módosítását, a többi ellenzi. A Ház így határozott. Azután áttértek a részleges tárgyalásra s a cimig jutottak. Ülés vége este 8 kor. Az ellenzéki folyosón azt beszélték, hogy a bizalmi férfiak lemondanak megbízatásukról. A Ház szenzációja az az interpelláció, amelyet Ugron Gábor és Windischgraetz Lajos herceg intéznek a kormányhoz a lengyel kérdésben.

* **Eczet** készítéséhez alkalmas garantált vegytiszta **eczetsav** kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/b. Telefon 13—02.

..HIREK

* **Vörös-Keresztes kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy Ferenc Szalvator kir. herceg dr Tömösváry Tivadarnagyvársdi hadnagyot a Vörös Kereszt hadi ékítményes II. osztályu díszjelvényével tüntette ki.

* **Lemondanak a bizalmi tanács tagjai?** Budapesti tudósítónk jelenti: Politikai körökben elterjedt hírek szerint Andrássy Gyula gróf a ház holnapai ülésén be fogja jelenteni, hogy a *bizalmi tanács tagjai lemondanak megbízatásukról*, miután munkájukat céltalannak látják. Senki sem tudja, mi az oka ez elhatározásnak.

* **Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király fraisenheimi Rainer János 101. gyalogezredbeli századosát vitézségéért a vaskoronarend hadiékítményes III. osztályával tüntette ki.

* **A lat. szert. püspökség fémbevéltása.** A fémgyűjtő bizottság most zárta le a fémgyűjtést s eredménye megfelelt a várakozásoknak. Az ellenőrző szemle mutatja majd meg, hogy mi maradt otthon abból, amit be kellett volna szolgáltatni. Az összegezés eredménye szerint a l. sz. püspökség öt és fél métermázsa fémot, sárga és vörörezet szolgáltatott a fémgyűjtő bizottság rendelkezésére.

* **Betegápolási adóajétrom közszemlén.** Nagyvárad város adóhivatala részéről ezennel közhírré tesztem miszerint az 1915. évre kivetett orsz. betegápolási pótdadók kivetési lajstromai a f. évi augusztus 8 tól augusztus 31 ig közszemlére van kitéve és pedig az I. kerület Olasz városrészekben lakó adózókra nézve a városi adóhivatal 21., II. kerületben Ujváros, Külvárosban lakó adózókra nézve a 14., a III. kerületben Váralja, Velencez Csillagváros és Hegyes lakókra nézve a 26. sz. szobában. Erről az érdekeltek azzal értesítettek, hogy a kivetési helyességről az említett időben a hivatalos órák alatt meggyőződést szerezhessenek, a ugyanakkor esetleges kifogásukat megtehetik, Városi adóhivatal.

* **Katonai előléptetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király századosokká léptette ns. Adda Alfréd 7. huszárezredbeli. Ohstorfi báó Probszt Gunte 1. huszárezredbeli főhadnagyokat, főhadnagyokká Ranzinger Vince 1. huszárezredbeli és Schreyer János 70 gy. e. bel. hadseregokat.

* **Kik árusítják 4 fillérért a gyufát?** Eddig hárman küldtek szerkesztőségünkbe értesítést arról, hogy ott négy fillérért lehet gyufát kapni. Ezek a következők: Hanslián Edéné Szent János-utcai dohánytőzsdéje, Torszin Elek dohánytőzsdéje Uri utca, özv. Leokutza Józsefné kereskedése Uri utca 20.

* **Halálozás.** Popa Terencius, a kir. törvényszék derék irodatisztye I. hó 21-én hosszu szenvedés után elhunyt. Édesanyja, felesége, leánya és négy testvére gyászolja. Temetése ma délután 4 óráker lesz a Körös-utca 23. számú gyászházból a gör. kel. egyház szertartása szerint.

* **Új rendelet a korpáról.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli a kormányrendeletét, mellyel a korpa és takarmányozási célokra szolgáló egyéb ipari termékek és hulladékok forgalomba hozatalának újabb szabályzata és új maximális ára van megállapítva.

* Megszüntetett postaügynökség. Biharvármegye Bálkirálymező községében a postaügynökség működése folyó évi július hó 4 ikével bezárólag ideiglenesen megszűnik s az ezen postaügynökség postai körbesítő kerületébe tartozó Bálkirály, Bálkirálymező, Bálrogoz, Kislaka, Sajtód, Bálkismaros, Bálnagyvaros, Csontaháza, Felsőszabás, Havaspoklos és Pusztahódos községek ideiglenesen a béli posta és táv. hivatal postai körbesítő kerületébe osztattak be. — Nagyvárad, 1916 augusztus hó 16. Siket, m. kir. posta táv. főigazgató.

* A Bémer-téren. Két ur beszélget:

— Olyan ez a Bémer-tér, mint a görög piac, az agora.

— Ha széjjelnézünk, azt hisszük inkább, hogy Szad-agora.

* Az olaj- és zsiradék-bizottság megalakítása. A kereskedelemügyi m. kir. minster ur leküldte hozzánk a m. kir. miniszterium 2660/1916. M. E. sz. rendelkezést az olaj és zsiradékügyi bizottság alakítása tárgyában. Az érdekeltek a rendelkezést alulírott kamaránál megtekinthetik. Nagyvárad, 1916 augusztus hó 21. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: Sztarill Farkas sk., elnök h. Dr. Sarkadi Lajos sk. titkár.

* Az Osztályosjegyek új felárúsítója. Közöltük már, hogy a m. kir. szab. Osztályosjegyek igazgatósága a most következő XXXVII-ik sorsjátéktól kezdve a sorsjegyek felárúsításával az „Ujvárosi takarékpénztár részvénytársaságot” bízta meg. Az új sorsjegyek megérkeztek s mai naptól kezdve egész, fél, negyed és nyolcadokban kaphatók az intézet helyiségében, Nagyvárad, Szent László tér 5 sz. alatt. Ezuttal 600 darab és pedig: 64301 től 64325 ig, 86326 től 86350 ig, 88501 től 88525 ig, 92101 től 92125 ig tartó számsorozata sorsjegyek kerülnek elárúsításra, az első osztályra egész sorsjegyenként 12 korona, fél sorsjegyenként 6 korona negyed sorsjegyenként 3 korona és nyolcad sorsjegyenként 1 kor. 50 fill. árban. Az „Ujvárosi takarékpénztár részvénytársaság” telefonja 994 sz. s megrendelést telefonon is elfogad s a megrendelt sorsjegyeket készséggel haza küldi.

* Beiratás Bleyerné Garzó Adél zeneiskolájába. Nagyvárad és Biharvármegye n. é. közönségének breszes tudására hozom, hogy énekiskolámat zongora és hegedű tanszakkal bővítettem ki. Mindkét tanszakra az orsz. magy. kir. zeneakadémia oklevelével bíró tanerőt sikerült megnyernem és pedig a zongorára Ramasederé Orbán Erzsike okl. zongoratanárnőt, ki dr. Kovács Sándor zen. akadémiai tanárnak volt kiváló tanítványa, míg a hegedű tanszakra Ambrózy István tanárnőt, ki előbb Kemény Rózsa, később Berkovics Lajos zeneakadémiai tanárnak volt kitűnő növendéke. Beiratás f. é. szeptember 6 ig naponta d. e. 10—1 ig, d. u. 3—5 ig a tanintézet helyiségében (Rákóczi-ut 12. III. 20) felvételi vizsgák pedig a zongora tanszakra szeptember 7 és 8 án a hegedű tanszakra 9 és 10 éa eszközöltetnek.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy-palota.

Ferőlin a legjobb és legbiztosabb tojlette szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

* Smole Simon rokkant katona fu-gyivásárhelyi lakos nappali munkára állást keres kapusnak, portásnak vagy más hasonlót.

* A kivépiacról közvetlen tudósítás Aszódi Mihály Kossuth u'cai főüzletéből Sasparóca: Maximált árak kávékban, kész kiváló finom konzervkávé erős finom zamatú, kórházaknak, intézeteknek, gazdaságba és privátházaknak kilója 5 korona 40 fillér, legelsőbbrendű finom pörkölt kávé kilója 14 korona 40 fillér, kapható régi finom francpörköltkáv, füge kávé, malátakávé és fehére ikor máz, csokoládé, cukorka, konyak, tea rum. szálimi, liptóituro, szardínia, édespaprika, málnaszörp és esemegék nagyban és kicsinyben kizárólag Aszódiál kapható: Vigyázat csokoládékirály fiókom Rákóczi-ut.

* Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

APOLLÓ mozgó- színház	Szerdán és csütörtökön Mikor lesz béke. Kinemeszkecs 3 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, va-sárnap és ünnepnapon 8 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

TANÜGY

***
Felhívás.

A helybeli kir. kath. tanítóképző intézet az 1916—17. isk. évre az alábbi felhívást bocsátja ki:

Azok a 14—17 éves ifjak, akik a tanítói pályára hivatást éreznek, egészségesek és a polgári vagy középiskolák IV. osztályát sikeresen végezték, az intézet növendékei közé léphetnek. Jelentkezniök kell szept. 4 én d. e. 8 óráig kezdve. Jelentkezésükor új keletű orvosi bizonyítványt, iskolai bizonyítványt és újra oltási bizonyítványt tartoznak bemutatni. — Magyar honosság igazolandó. Jó magaviseletű, szorgalmas rom. kath. vallású növendékek havi segélyben részesülhetnek, esztalig az internátusasztalán évi 300 K ért ebédet és vacsorát kaphatnak. (A díjak negyedévenként előre fizetendők.) A beiratkozásnál tandíj, önképzőkör, könyvtár, értesítő, slójdanyagok és nyugdíjjáruléka címen 27.30 K t tartozik minden növendék fizetni. Mával lássanak a tandíj kétszeresét (összesen 39.30 K t) fizetik. A felsőbb osztályokba rendszerint csak saját növendékeinket vesszük fel. A javítóvizsgálatok ideje szept. 2. napján reggeli 8 óra.

A tanítóképzőintézet gyakorló elemi népiskolájába az 1916—17. iskolai évre a tanítóképző intézetek új Rendtartása értelmében az első osztályba ez évre három leány gyermeket is veszünk fel.

A mindennapi elemi iskola mellé megnyitjuk a három évfolyamu általános ismétlő iskolát is olyan fiú gyermekek számára, akik az elemi iskola VI. osztályát elvégezték, vagy 12 évesek elmúltak, de sem felsőbb iskolába, sem az iparos tanulóiskolájába nem járnak. A tanítás ezek számára október 1-től június 1-ig telén hetenkint 5, október, április és május hónapokban pedig héten kint 3 óráig át (két féléapon) fog tartani. A tanulók sem beiratási, sem tandíjat, sem semmitféle illetéket nem fizetnek. Az ismétlő iskolába más vallású tanulókat is felvevünk.

Végül: azon tisztességes és jó magaviseletű ifjakból, akik ebbeli csándékukat bejelentik, „ifjúsági egyesületet” kívánnak szervezni. Az egyesületnek tagja lehet minden 15—21 éves ifju, aki a felettes hatóság

(Közokt. ügyi miniszterium) által jóváhagyandó alapszabályoknak magát aláveti. A tagok sem tagdíjat, sem egyéb díjakat nem fizetnek.

Az egyesület célja: szórakoztató játékok, előadások, mulatságok rendezésével, daloskör alakításával, katonai járképpésszel és céllovás gyakorlásával, nemzeti ünnepeink megülésével, magyar voltunk és nemzeti összetartozandóságunk tudatát felébresztani, ápolgatni és erősíteni; egyben pedig a tanítóképző intézet növendékeinek, a leendő tanítóknak, ilyen egyesület szervezésére, vezetésére utbaigazítást adni. Mindazokat, akik ezen egyesület megalakításában résztvenni, vagy az intézet vezetőségét abban támogatni óhajtják, tisztelettel kérem, jelentkezzenek a tanítóképző intézet igazgatóságánál: Csengeri utca 2. sz. alatt.

Nagyvárad, 1916 augusztus 21.

Heilingor József,
tanítóképző intézeti igazgató.

IRODALOM

***

Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkesztő Andor József) augusztus 20. i. sz. ána következő tartalommal jelent meg: Mit mond a hős a mit a szent? Prohászka Ottokár. — Középkori szonettek. (Költemény.) Jászay Horváth Elemér. — Hazafelé. (Elbeszélés.) Domosos István. — A nagyhatalom. (Regény.) Kádár Lehel. — Erdélyi végeken. Árkai János. — A vendég. (Elbeszélés.) Jancsó Ilona. — Kultúra. — Hétről hétra. — Glosszák. — Szerkesztői üzenetek. A kitűnő lapot mégleg ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári ut 15/c. — Előfizetési ár félévre: 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

NYILTÉR

***

Ablak üvegezés

Tábla üveg

Kép keretezés

előnyös árakban beszerezhetők

Komlós Testvérek

azelőtt HELLER TESTVÉREK Rt.
nagykereskedésében Zöldfa u 13

Helyi és vidéki telefon 372. szám.

* Kiadó Beöthy Ödön-u. 7. sz. házban kétszobás udvari lakás aug. 1-től. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár r.t.-nál, Nagyvárad.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Talp, talphulladék, talp-pótlóanyag és bőrhulladék üzletem,

kateráskodásom miatt, lakásmon folytatom! Kérem t. ve-
vőim továbbiszives pártfogását

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca felől, az inasotthon mellett.)

Az Erzsébetligeten lévő
4 új földszintes

házban két és három
szobás lakások kiadók,
(Püspöki residenciamellett.)

Értekezni lehet a 3. épület-
ben lakó házmesternél, vagy
Incze irodában Bémer-tér 3.

IZSÁK LIDIA
elsőrendű tűzszalon

Nagyvárad,

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

ületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra
alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes
tartók, melltartók és háskötőkben nagy
választék. Fűzőket választás végéig vi-
dékre is küldünk, tisztításokat és javítá-
sokat pontosan elkészítünk. Szilgietei
színház művésznőinek egyedüli szállítója.
:: Telefon : 11-53. ::

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 614.

A telep telefonja 614.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesítjük a város t.
közönségét, hogy a
legújabb rendszerű

**Villamos vasalók,
főzőedények,
tea főzők,**

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb
árban telefon rendelésre díjmentesen
házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos vilá-
gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel
égyesletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000
gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kap-
hatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK
12 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelelő telefonja

55.

Főszerelelő telefonja

55.

Szent László (Püspök gyógyfürdő)
Nagyvárad mellett.

Kénes vasas hévzvízforrások, víz hőfoka 42 C° csuz,
köszvény minden formája, ischiás és női betegségek ellen,
1913-ban 6200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan
a páratlanul hatásos Püspök-fürdő gyógyforrásait. Nagy-
szabásu nyári uszoda 26 C° forrassvízzel és uszásta-
nitással.

400 holdas park és fenyves erdő, gondozott séta-
utak, társalgó, olvasóterem, könyvtár, napilapok, folyó-
iratok rendelkezésre állanak.

Az egész fürdő ujonnan átalakítva, villanyvilágítás
az egész telepen és az összes vendégszobákban. Posta,
interurbán telefon.

Sebesült katonatisztek és katonák árkedvezmény-
ben részesülnek.

Fürdőismertetőt küld az Igazgatóság 1916 jan. 1-től.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.

Helfy József utóda
NAGYVÁRAD.

KOSSUTHLAJOS-UTCA (Gyár-épület)

Telefon-szám: 51 Alapítotott 1868. évben.

Zsák- és ponyvakölcsönző üzlet.

Új gabona-, lisztes-, szalma-,
heremag- és só-zsákok.

Gépolajokban, hengerolajokban (tovotte)
gépkocsokban a legkitűnőbb minősége-
ket tartom állandóan raktáron. Kötél-
neműek, gépszijak, dohány, zsákzsine-
gek és kévekotelekben. Nagy választék
fiakker takarókban és lópokrócokban.

Kátrány és aszfalt lemez kapható!

5.
Elsőrendű **jégszekré-
nyek** olcsó árban besze-
rezhetők

Andrényi Károly és Fiaival
Nagyvárad.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállí-
tását megkezdtük, megrende-
léseket köszönettel veszünk,
előfizetéseket elfogadunk és
előzékeny, pontos kiszolgálá-
sról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.

Telefon 439.